

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการเสนอ ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

ความหมายของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรประถมศึกษา ทุทธศักราช 2521 กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสมุทรสงคราม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

ความหมายของหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 2-3) กล่าวว่า หลักสูตรระดับชาติ หมายถึง โครงการในการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ และหลักสูตรระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กู๊ด (Good, 1973 : 157) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง

1. เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร ในหมวดวิชาสำคัญ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย
2. ค่าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อทางอาชีพต่อไป
3. กลุ่มวิชา และประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้

การแนะแนวของโรงเรียน หรือสถาบันศึกษา

เอกวิทย์ ๗ ถาวร (2513 : 3-10) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายครอบคลุมถึงตัวหลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด ที่มุ่งให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

กมล สุขประเสริฐ (2516 : 20) กล่าวว่า หลักสูตรมีได้หมายแต่เพียงหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึง กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับเด็ก ซึ่งรวมการสอนของครูต่อนักเรียนด้วย

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้ กิจกรรม และประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดให้นักเรียนได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน แต่การให้ความหมายของหลักสูตรควรจะแตกต่างไปบ้างตามระดับของการศึกษา ทั้งนี้เพราะขอบเขตและภาระหน้าที่ของการศึกษาในแต่ละระดับนั้นแตกต่างกัน

การพัฒนาหลักสูตร

เหตุที่ท้องมีการพัฒนาหลักสูตรก็เพราะว่า สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ความรู้ใหม่ ๆ ถูกค้นพบอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นหากไม่มีการพัฒนาหลักสูตรแล้ว เนื้อหาในหลักสูตรก็จะเป็นเรื่องเก่า ๆ ที่ล้าสมัย ไม่สนองกับความเปลี่ยนแปลง และเหตุการณ์ของโลก จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกความรู้ที่จะให้แก่เด็ก การหาวิชาใหม่ทดแทนวิชาเดิม ให้นักเรียนเพื่อเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมด้วย เช่น นโยบายของโรงเรียน ระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นต้น

เกรสเชด (Dressel 1963 : 19-24) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น โดยทั่วไปจะเริ่มต้นที่การพิจารณาปรัชญา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก่อน ทั้งนี้ก็เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรมุ่งไปทางไหน บางหลักสูตรจะเขียนไว้ชัดเจน บางหลักสูตรเพียงแต่กำหนดว่าจะผลิตบุคคลากร แล้วทิ้งไว้กว้าง ๆ เพียงเท่านั้น ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรเราจึงพิจารณาปรัชญา และจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนก่อนเป็นเบื้องต้น การกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมาย ควรคำนึงถึงปัญหาของหลักสูตรปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิชาการ ความต้องการของผู้เรียน
 แนวนโยบายของคณะเหล่านี้ประกอบกัน หลังจากนั้นก็มีกำหนดเนื้อหา และประสบการณ์
 ตามวัตถุประสงค์เป็นขั้นต่อไป

เซเลอร์ และอเล็กซานเทอร์ (Saylor and Alexander 1974 :
 250-263) ได้กำหนดลำดับขั้นในการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า จะต้องสำรวจและศึกษา
 ข้อมูล เสร็จแล้วกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดแบบของหลักสูตรที่จะใช้ นำหลักสูตรไปใช้
 ในการเรียนการสอน แล้วจึงประเมินผลหลักสูตร

ซูเมซ คันทิเวทกุล (2517 : 163) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการพัฒนา
 หลักสูตร ควรมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง คือ ปรับหลักสูตรและตำราเรียนของเดิม
 ให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ปรับเนื้อหาและวิธีสอน
 ให้สนุกสนานเรียนน่าสนใจ เปลี่ยนสิ่งที่ล้าสมัยให้เป็นเรื่องที่ทันสมัย เหตุการณ์ และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ
 เรื่องใดที่ไม่น่าสนใจ หรือล้าสมัย ต้องกล่าพอที่จะตัดทิ้งไป

สุมิตร คุวานุกร (2523 : 5-6) กล่าวว่า ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร
 ควรจะมีลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ ในขั้นแรกต้องมีการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
 ขั้นที่สองทำการเลือกเนื้อหาวิชา จัดเนื้อหาวิชา ขั้นที่สามเป็นการนำหลักสูตรไปใช้
 ขั้นที่สี่สุดท้ายเป็นการประเมินผลหลักสูตร เพื่อดูว่ามีผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายที่กำหนด
 ไว้หรือไม่

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรควรมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรมีหลายระดับ
 ฉะนั้นจึงต้องมีความมุ่งหมายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป
 แต่อย่างไรก็ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับควรสอดคล้องและเสริมความ
 มุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติ

2. การเลือกการจัดเนื้อหาวิชาประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่เกิดภายหลังจาก
 การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรในการเลือกเนื้อหาวิชาประสบการณ์นั้น ต้อง
 พิจารณาต่อไปอีกว่า เนื้อหาใดควรนำมาสอนก่อนหรือสอนหลัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ
 เรียนรู้และพัฒนาไปได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผลตามหลักของจิตวิทยาการเรียนรู้

3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้ การนำเอาหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูนำเอาโครงการของหลักสูตรที่เป็นลักษณะรูปเล่มแล้วไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนสามารถสอนและเรียนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรได้สัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลเป็นงานที่ละเอียด ต้องอาศัยผู้รู้เรื่องราวทั้งหลักสูตร และการประเมินผล การประเมินผลหลักสูตร เป็นงานใหญ่มีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำจะต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้าว่า มีกระบวนการ และวิธีดำเนินงานอย่างไร

5. การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะเป็นวัฏจักร เริ่มต้นด้วยการกำหนดความมุ่งหมาย เลือกและจัดเนื้อหาประสบการณ์ นำหลักสูตรไปใช้ ประเมินผลของความบกพร่องของหลักสูตร และสุดท้ายการนำเอาผลจากการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรจะเริ่มต้นด้วยกระบวนการและขั้นตอนเดิมอีก คือ ปรับปรุงความมุ่งหมายจนถึงการประเมินหลักสูตร วนเวียนอยู่เช่นนี้ (นิลิต สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ชั้นปีที่ 2 2529 : 22)

จากที่ค้นคว้าแล้ว สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ดำเนินการหมุนเวียนต่อเนื่องกันอยู่ตลอดทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนด ความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร

ในการพิจารณาหลักสูตร สารสำคัญที่ควรกล่าวถึง คือ องค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะสามารถทำให้เห็นโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งระบบ มีนักการศึกษาหลายคน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบ (Taba 1962 : 425) และเฮอริค (Herrick อ้างถึงใน โกลินท์ รังสยาพนธ์ 2526 : 35) กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

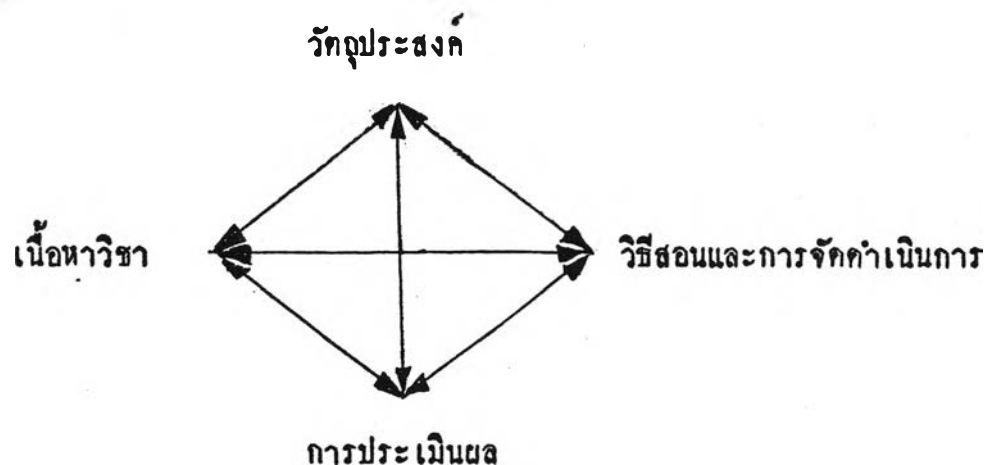
1. วัตถุประสงค์ (Objectives) ซึ่งเป็นแนวทางในการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่าจะต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนให้แก่ใคร จะสอนทำไม มีวัตถุประสงค์อย่างไร และจะมีวิธีการสอน และการประเมินผลอย่างไร

2. เนื้อหาวิชา (Subject matter) หมายถึง สารของความรู้ และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เนื้อหาวิชาจะเป็นรายละเอียดที่จะนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้ได้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและการจัดดำเนินการ (Method and organization) หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การสอน สอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. การประเมินผลตามหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน และประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้วัตถุประสงค์เป็นแนวทางในการประเมินผล

โดยองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซากเสียซึ่งองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบใดมิได้ ดังแสดงไว้ในแผนภูมิข้างล่าง

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร

โบซอง (Beauchamp อ้างถึงใน โกสินทร์ รังสยาพนธ์ 2526 : 37)
ได้พิจารณาจากระบบหลักสูตร และกำหนดแบบจำลองแสดงระบบของหลักสูตร โดยมีส่วนย่อย

หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งแผนภูมิที่ 2

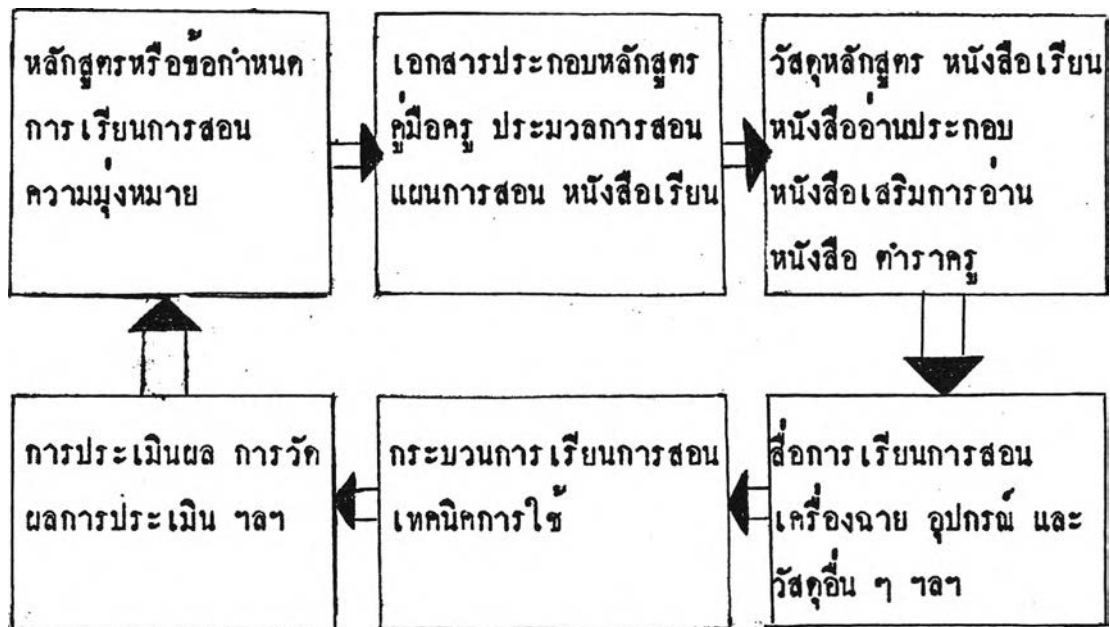
ตัวป้อน (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลที่ได้รับ (Output)
<ul style="list-style-type: none"> - พื้นฐานทางการศึกษา - ลักษณะสภาพชุมชนหรือท้องถิ่น - บุคลิกภาพของคนที่เกี่ยวข้อง - เนื้อหาประสบการณ์ที่จะจัดในหลักสูตร - เนื้อหาวิชาที่กำหนด - ค่านิยมคุณภาพต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกชั้นตอนและขอบเขต - การปฏิบัติ - เลือกบุคลากรมาปฏิบัติงาน - เลือกกระบวนการและลงมือทำการ - กำหนดเป้าหมาย - เลือกรูปแบบหลักสูตร - กำหนดแผนปฏิบัติการ - กำหนดกระบวนการใช้หลักสูตร - กำหนดกระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวหลักสูตรและเอกสารอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร - ความรู้ความสามารถที่เพิ่มสูงขึ้นในตัวบุคลากรที่เกี่ยวข้อง - เจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม - ค่านิยมหรือปณิธานที่ปฏิบัติ
	<p>ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร</p>	

แผนภูมิที่ 2 แสดงองค์ประกอบหลักสูตรของระบบหลักสูตรของ โบซอง (Beauchamp)

สมิทร คุณานุกร (2518 : 9) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีดังนี้

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

สันต์ ชรรมบำรุง (2525 : 15-16) ได้เสนอว่า ถ้าจะพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ของการปฏิบัติ หรือการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ จะเขียนเป็นรูปแบบได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตร ในแง่ของการปฏิบัติของสันต์ ชรรมบำรุง

โดยสรุปแล้ว จะเห็นว่า นักการศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรมีดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาวิชา
3. การเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยถึงการนำหลักสูตรไปใช้ จึงขอเสนอรายละเอียดของการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

การนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตร เปรียบเสมือนแผนยุทธศาสตร์ของการศึกษาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับการนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้จะเกี่ยวข้องกับทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งถือว่าการสอนเป็นหัวใจของการของการนำหลักสูตรไปใช้ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น สุมิตร คุณานุภกร (2523 : 131-132) กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ว่า รวมถึงกิจกรรม 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึง เป้าหมาย และการสอนของครู โดยโค้ชบาย รายละเอียดของกิจกรรมทั้ง 3 ประเภท ไว้ดังนี้คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว หลักสูตรระดับชาติจะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหา วิชาที่สอนกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะยืดหยุ่นได้ เพื่อสะดวกแก่การนำไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หรือของโรงเรียน ดังนั้นครูจึงไม่สามารถที่จะนำหลักสูตรไปสอนได้ เมื่อยังไม่มีการดัดแปลง ถ้าจะกล่าวรวม ๆ แล้ว การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความหมาย และการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร สิ่งที่ผู้นำหลักสูตรไปใช้จะต้องตีความหมาย ก็คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนในเรื่องการกำหนดรายละเอียดนั้น ขอยกตัวอย่างดังนี้ คือ หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้ว่า "สภาพแวดล้อมในชุมชนหรือท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัย ผู้นำหลักสูตรไปใช้ต้องกำหนดรายละเอียดเอาเองว่า จะให้นักเรียนได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไรของชุมชนบ้าง เนื้อหาในตัวหลักสูตรไม่อาจกำหนดลงไปอย่างชัดเจน เพราะผู้สร้างหลักสูตรไม่อาจประมวลรายละเอียดของสภาพชุมชนทุกแห่งลงไปหลักสูตรระดับชาติได้

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

การใช้หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายใดนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม ทั้งนี้เพราะการนำหลักสูตรไปปฏิบัตินั้นเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหาร

ควรสำรวจปัจจัยและสภาพทาง ๆ ของโรงเรียนว่า เหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ต้องมีให้พร้อม การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมหรือสกัดกั้น การปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรไว้กำหนดไว้

3. การสอนของครู

ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารมีหน้าที่คอยให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของ เด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร บทบาทของผู้บริหารในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น แท้ที่จริง คือ การบริหารงานด้านวิชาการนั่นเอง

สังค อุทรานันท์ (2527 : 259) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร กล่าวคือ หลังจากไคร่างหลักสูตรสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำหลักสูตรไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ศิริภค บุญเรืองรอด (2521 : 44-51) กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีคุณภาพ เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ เริ่มต้นด้วยการศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง แล้ววางแผนการใช้หลักสูตร และการบริหารการสอน และได้แบ่งย่อยขั้นตอนใหญ่ ทั้ง 3 นั้น เป็นขั้นตอนย่อย 12 ขั้นตอน คือ

1. การทำความเข้าใจหลักสูตร โดยทั่วไป ซึ่งครูจะต้องศึกษาหลักสูตรทั้งฉบับ ไม่ใช่ศึกษาเฉพาะวิชาที่รับผิดชอบ
2. การวิเคราะห์หลักสูตร โดยการวิเคราะห์ความมุ่งหมายกับเนื้อหา
3. การพิจารณากิจกรรมเพื่อสร้างบูรณาการ
4. การจัดโปรแกรมการสอน ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย งานบุคคล อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ผู้เรียน และเวลา

5. การจัดทำรายงาน ซึ่งรวมทั้งงานที่ต้องทำเป็นกลุ่ม และทำรายงาน
สอน

6. การวางแผนการสอนส่วนบุคคล

7. การวางแผนการสอนร่วมกัน ซึ่งนี้เป็นชั้นสำคัญมาก เพราะจะทำให้
เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวิชา อันจะส่งผลไปยังผู้เรียน ทำให้สอดคล้องกับการดำเนิน
ชีวิตจริง

8. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

9. การสอน

10. การประชุมประสานงานการสอนทุกสัปดาห์

11. การประเมินผล

12. การปรับปรุงการเรียนการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 184-191) กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้
ต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อการใช้หลักสูตร

ครูหรือผู้บริหาร จะต้องวิเคราะห์หลักสูตรว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนา
หลักสูตร และการสอนครั้งนี้ มีเป้าประสงค์ที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความ
ต้องการ และความสนใจของผู้เรียนและชุมชนเพียงไร การนำหลักสูตรมาปรับใช้
ทางโรงเรียนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไร วัสดุประกอบหลักสูตรและแหล่ง
ข้อมูลต่าง ๆ จะจัดหาได้อย่างไร และโดยวิธีใด งบประมาณ อาคารสถานที่พอเพียง
หรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะทำโดยวิธีใด จึงจะเข้าใจหลักสูตร
อย่างแท้จริง การนำหลักสูตรไปใช้ แม้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาดีเลิศเพียงใด ถ้า
การใช้หลักสูตรขาดความเข้าใจ และความไม่พร้อม การพัฒนาหลักสูตรไปสู่จุดหมายที่
กำหนดไว้ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จได้ยาก

2. การจัดทำเตรียมอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตร

ควรจัดอบรมในรูปแบบของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูได้ศึกษาวิเคราะห์
ถึงปัญหาของหลักสูตร และจะนำไปปรับใช้ได้อย่างไร โดยการสร้างกำหนดการสอน

ประมวลการสอน การเลือก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. การจัดครูเข้าสอน

การจัดครูเข้าสอน ควรคำนึงถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก พยายามจัดประสบการณ์ให้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นสำคัญ

4. การจัดตารางสอน

หลักของการจัดตารางสอนจะต้องคำนึงถึง การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ไม่ควรใช้เวลาเท่า ๆ กัน ระวังความยากง่ายของการเรียนรู้ที่ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้ช่วงการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การใช้อาคารสถานที่ ห้องเรียน โรงฝึกงาน ห้องทดลอง จะต้องมีการใช้ตลอดเวลา จึงจะถือว่าการใช้อาคารสถานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน

การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู เอกสาร และสื่อการเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องจัดทำ แผนการสอนจะช่วยให้ครูเห็นแนวทางชัดเจนยิ่งขึ้นว่าจะสอนอย่างไร จะเลือกกิจกรรมและประสบการณ์อย่างไร การจัดทำสื่อการเรียนอาจจะร่วมกันทำ เป็นการประหยัดแรงงานและงบประมาณที่สำคัญที่สุด ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และตรงกับความต้องการของชุมชน

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องช่วยประชาสัมพันธ์หลักสูตร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์จะช่วยได้มาก

7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรร โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจะต้องคำนึงถึง เพราะการเรียนรู้ของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ก็จะเป็นส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ การบริการด้าน

วิชาการแก่ครู ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะจัดทำโดยส่งไปศึกษาอบรมระยะสั้นในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่ เพื่อเสริมความเข้าใจให้มีทัศนคติอันกว้างขวางขึ้น การไปร่วมประชุมสัมมนา การศึกษาทูลงาน การเชิญวิทยากรมาสาธิต การส่งเสริมผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันให้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นต้น

8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร จะต้องกระทำเป็นขั้นตอน ถ้าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดไว้อย่างชัดเจน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงก็จะทำได้ง่าย และตรงจุดว่าการปรับปรุงควรจะเริ่มที่จุดใดบ้าง

จะเห็นได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประการ คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ คือ

การทำแผนการสอนและการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ การเตรียมบุคลากร สื่อการเรียนการสอน และสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ

3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน เทคนิคและวิธีสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มงานงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดหมายขึ้นบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยได้นำเอาสภาพปัญหาและความต้องการของชาวไทย โดยส่วนรวมมาเป็นพื้นฐานแล้วพิจารณาว่าจะสร้างคนไทยให้มีลักษณะที่พึงประสงค์จะต้องสร้างเสริมเพิ่มเติมสิ่งใดลงไปอีกบ้าง จากนั้นก็นำมากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

2. ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

3. ชีวิตที่สงบสุข

4. สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

โครงสร้างของหลักสูตร

แต่เดิม โครงสร้างของหลักสูตรได้กำหนดให้มีวอลประสมการไว้ 4 กลุ่ม ประสมการ ต่อมาในปี พ.ศ.2523 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษ และเนื้อหารายละเอียด งานเลือกกลุ่มการเรียนและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.5-6 ให้ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศ และ ความเหมาะสมด้านต่าง ๆ จึงได้เพิ่มเวลาเรียนในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกสี่ปีค่าละ 5 ชั่วโมง (เฉพาะชั้น ป.5-6) เมื่อรวมเวลาเรียนแล้วจะมี เวลาเรียน 1,200 ชั่วโมงใน 1 ปีการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาได้เลือก สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน สอนวิชาชีพเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างใดอย่าง หนึ่ง ได้ตามสภาพความถนัดของนักเรียนและความสนใจความเหมาะสมของท้องถิ่น ทั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นไป (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก.520/2523 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2523) นับเป็นกลุ่มประสมการที่ 5

วอลประสมการทั้ง 5 กลุ่ม และอัตราเวลาเรียนมีดังนี้

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิต- ศาสตร์ อัตราเวลาเรียนชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 50 ป.3-4 ร้อยละ 35 และ ป.5-6 ร้อยละ 21 ของเวลาเรียนทั้งหมด

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิต และสังคม กล่าวถึง ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี อัตราเวลาเรียน ป.1-2 ประมาณร้อยละ 15 ป.3-4 ร้อยละ 20 ป.5-6 ร้อยละ 21 ของเวลาเรียนทั้งหมด

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนานิสัย อัตราเวลาเรียน ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 25 ป.3-4 ร้อยละ 25 และ ป.5-6 ร้อยละ 17 ของเวลาเรียนทั้งหมด

4. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ อัตราเวลาเรียน ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 10 ป.3-4 ร้อยละ 20 และ ป.5-6 ร้อยละ 30 ของเวลาเรียนทั้งหมด

5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และวิชาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เพื่อให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่งในชั้น ป.5-6 อัตราเวลาเรียน ประมาณร้อยละ 16 ของเวลาเรียนทั้งหมด

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

สมพงษ์ พลตะสุรย์ กล่าวว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ การงาน หมายถึง ลักษณะนิสัยในการทำงาน กระบวนการ ความสามารถ และเจตคติในการทำงาน ส่วนพื้นฐานอาชีพ หมายถึง ความรู้และทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับอาชีพ (สมพงษ์ พลตะสุรย์ 2521 : 12-14)

ชาว์ง บัวศรี (2521 : 5-6) ได้กล่าวว่า การศึกษาเพื่องานอาชีพ หมายถึง การศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ ทั้งที่เป็นอาชีพอิสระ หรืออาชีพรับจ้าง ทั้งในส่วนที่ต้องให้ความรู้พื้นฐาน และทักษะอย่างง่าย ๆ ตามความต้องการและความสามารถของผู้เรียน โดยเน้นหนักไปในค่านิยมพื้นฐาน สร้างความสนใจและความสำนึกในความสำคัญของงานอาชีพ รวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ

สตาเลย์ (Staley 1971 : 11-19) กล่าวว่า การงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นเรื่อง ทักษะ ความรู้ และลักษณะนิสัยที่จำเป็นสำหรับการเตรียมอาชีพต่าง ๆ

คู่มือการใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2521 ได้ให้ความหมายของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพว่า เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดให้นักเรียนโดยเจตนาในด้านการทำงาน และเป็นพื้นฐานในการที่จะประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า เช่น งานบ้าน งานประดิษฐ์ งานช่าง งานเกษตร เป็นต้น (กรมวิชาการ 2521 : 5-1)

จึงพอสรุปได้ว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีนิสัยและทัศนคติที่ดีในการทำงาน เป็นการเตรียม

ความพร้อมทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน และนำผลจากการเรียนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

ปรัชญาของการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

1. เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติที่ดีต่อการทำงาน โดยเริ่มตั้งแต่ภายในบ้าน และโรงเรียน
2. เพื่อมุ่งให้เกิดทักษะในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทักษะและระดับชั้น
3. มุ่งให้ทำงานต่าง ๆ เป็น และถูกต้องตามกระบวนการทำงานเพื่อสร้างกิจนิสัยที่คึกคัก และไต่ผลงานตามเป้าประสงค์
4. ทำงานด้วยวิธีประหยัดเวลา แรงงาน วัสดุ และเงิน
5. วางรากฐานการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของแต่ละบุคคล และความต้องการของท้องถิ่น
6. เพื่อสร้างคนให้มีความสามารถ มีคุณภาพ เป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้มีความรู้และความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต
2. ให้สามารถแสวงหาความรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันได้
3. ให้มีความรับผิดชอบ ชยัน อุตุน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัย รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
4. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและเห็นคุณค่าในผลงานที่ทำ
5. ให้มีหลักในการทำงาน ทั้งงานอิสระและงานที่ทำร่วมกับผู้อื่นอันเป็นผลให้เกิดความเจริญส่วนตัวและส่วนรวม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพทั่วไป และมีความนิยมชมชอบ สนับสนุนการใช้สินค้าไทย

7. ให้สามารถดัดแปลงโครงสร้างและขนบธรรมเนียมที่ค้างมาของไทย
(กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 279)

จากจุดประสงค์ทั่วไปที่กล่าวข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง มีวินัย และมุ่งมั่นทำงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรจึงได้กำหนดโครงสร้างของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ดังนี้

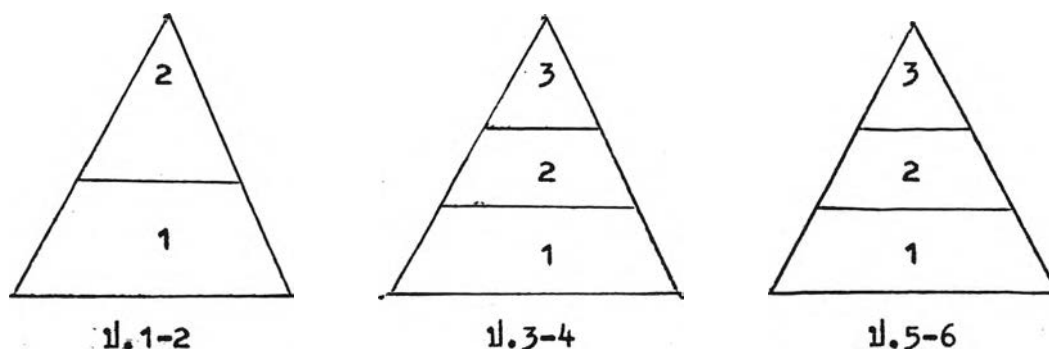
โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ 3 ด้าน คือ

1. ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน เป็นประสบการณ์ของงานในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การปักกวาด เชื้อถุ การประกอบอาหาร การปลูกต้นไม้ ซึ่งจะทำให้เกิดกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน
2. ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เป็นประสบการณ์ที่เป็นความรู้และทักษะ พื้นฐานของกระบวนการทำงานทุกงาน เช่น การออกแบบ การเลือกวัสดุ และเครื่องใช้เครื่องมือต่าง ๆ การประกอบ การตกแต่ง ซึ่งเป็นการทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์ และเป็นไปตามขั้นตอนตามลักษณะของงาน
3. ประสบการณ์พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ความรู้ในเรื่องมารยาทเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกี่ยวกับการค้าและธุรกิจ และความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอาชีพ

ประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านนี้ นอกจากจะช่วยส่งเสริมเจตคติที่ถูกต้องในการทำงานแล้ว ผู้เรียนยังจะได้รับการฝึกฝนให้มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานพร้อมกันด้วย เช่น ความอดทน ขยัน ประหยัด เป็นต้น โดยสอดแทรกไปพร้อมกับการทำงาน เช่น เกี่ยวกับการสอน ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน (ศิริลักษณ์ ศรีภมร และคนอื่น ๆ 2526 : 142)

การจัดสัดส่วนประสบการณ์ในการทำงานให้ผู้เรียนนั้น จะจัดให้มีมากน้อย ความวัย และประสบการณ์ของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ป.1-2, ป.3-4 และ ป.5-6

ภาพประกอบ 1 แสดงโครงสร้างของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

หมายเลข 1 คือ ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน

หมายเลข 2 คือ ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน

หมายเลข 3 คือ ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน

ในช่วง ป.1-2 เน้นหนักประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานกับประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน โดยให้ประสบการณ์ทั่วไปมีสัดส่วนมากกว่าประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เพราะผู้เรียนยังเล็กอยู่

ในช่วง ป.3-4 เป็นช่วงที่ผู้เรียนมีความพร้อมมากขึ้น เพราะมีวุฒิภาวะสูงขึ้น จึงเพิ่มประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงานเข้าไปด้วย

ในช่วง ป.5-6 เน้นประสบการณ์ที่เป็นความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน ยิ่งกว่านั้นยังเน้นประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เพื่อต้องการที่จะเตรียมตัวผู้เรียนไปสู่

อาชีพ โดยจัดงานเลือกไว้หลายแขนง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความสนใจและความถนัดของผู้เรียนด้วย (กรมสามัญศึกษา 2519 : 6-9)

สรุปได้ว่า หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีโครงสร้างประกอบด้วย ประสพการณ์ 3 ประการ คือ ประสพการณ์ทั่วไป ประสพการณ์พื้นฐานในการทำงาน และประสพการณ์ความรู้ที่สัมพันธ์กับงาน สัดส่วนของประสพการณ์ดังกล่าวจะมากน้อยตามระดับชั้น โดยคำนึงถึงวัย และประสพการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 3 งาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง

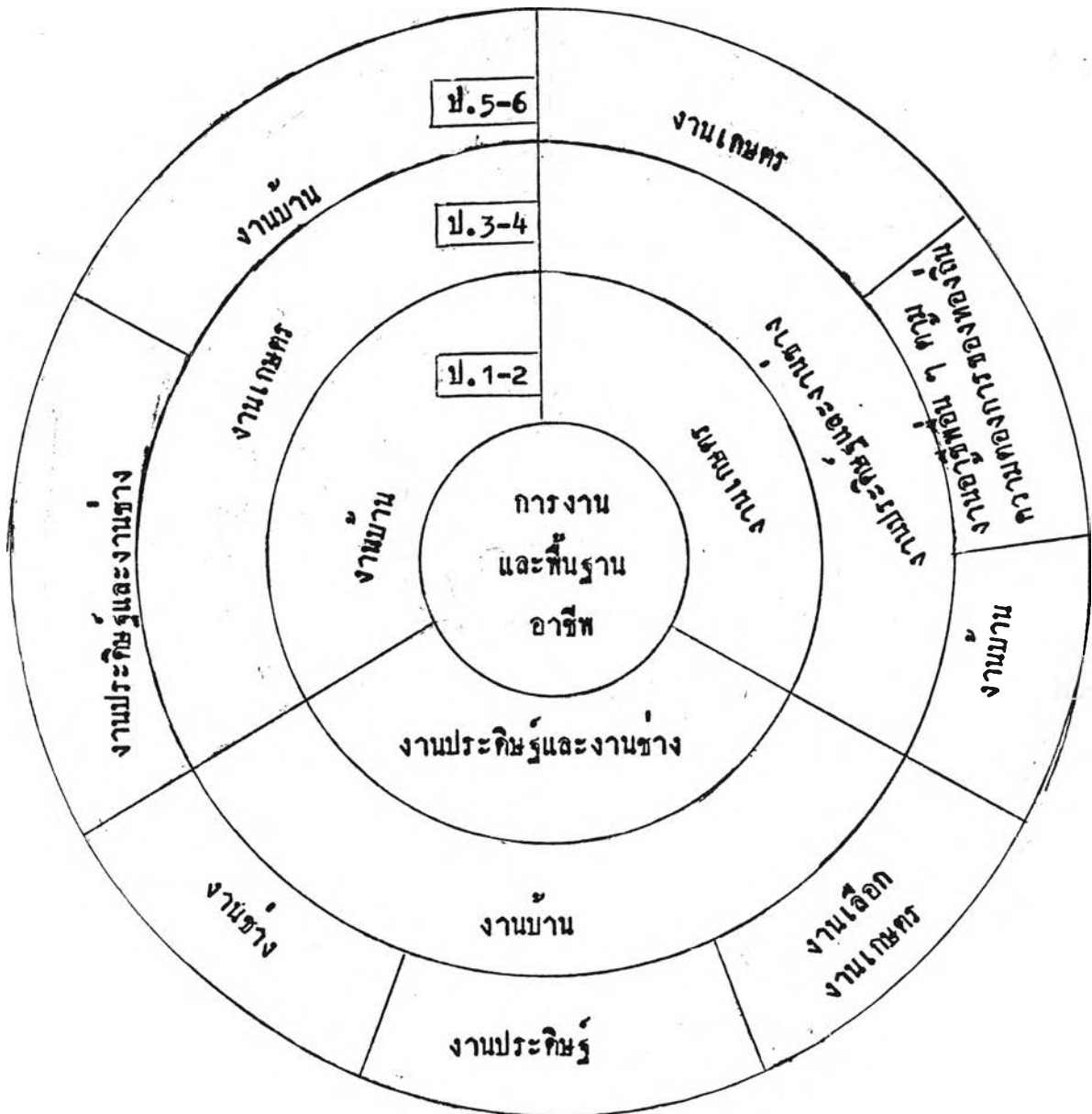
1. งานบ้าน เป็นงานที่ปลูกฝังกิจนิสัยที่ดี ฝึกให้เด็กมีความขยันหมั่นเพียร ในการทำงานภายในบ้าน รู้จักการทำความสะดวก การจัดบ้าน การเลือกอาหาร การปรุงอาหาร ตลอดจนสามารถเลี้ยงดูเด็กและทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเครื่องแต่งกายตามความเหมาะสมได้

2. งานเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ที่เกี่ยวกับการเกษตรไปพัฒนาอาชีพ และครอบครัว ตลอดจนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว เป็นการวางพื้นฐานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และฝึกให้มีทักษะและประสพการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย

3. งานประดิษฐ์และงานช่าง เป็นงานพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานช่าง โดยสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่น ของใช้ สามารถใช้เครื่องมือทำงานได้อย่างปลอดภัย ตลอดจนการเก็บรักษาเครื่องมือ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

นอกจากนี้ยังมีงานเลือก ซึ่งเป็นงานที่เตรียมไปสู่อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับชั้น ป.5-6 ประกอบด้วย 5 แขนงงาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานช่างประดิษฐ์ และแขนงงานอาชีพอื่น ๆ (พรเพ็ญ ปทุมศิริ 2527 : 21-22)

จึงพอสรุปได้ว่า ลักษณะเนื้อหาวิชาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วย งานพื้นฐานซึ่งเรียนตึกต่อตั้งแก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ประกอบด้วย งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ได้เพิ่มงานเลือก สำหรับให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจด้วย

ภาพประกอบ 2 แสดงงานของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรได้กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้โดยคิดเป็นร้อยละ ชั่วโมง และคาบ จากเวลาเรียนทั้งหมด 1,000 ชั่วโมง ใน 1 ปีการศึกษา ดังต่อไปนี้

เวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ประถมศึกษาปีที่ 1-2 มี 10 % คิดเป็น 100 ชั่วโมง จำนวน 300 คาบ

ประถมศึกษาปีที่ 3-4 มี 20 % คิดเป็น 200 ชั่วโมง จำนวน 600 คาบ

ประถมศึกษาปีที่ 5-6 มี 30 % คิดเป็น 300 ชั่วโมง จำนวน 900 คาบ

(จำนวนคาบกำหนดให้คาบละ 20 นาที)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เฉพาะกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ วิชางานเลือก เท่านั้น

จากที่กล่าวแล้วในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราเวลาเรียนนั้นว่า

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในช่วงชั้น ป.5-6 มีเวลาเรียน 30 % ของเวลาเรียนตลอดปี 1,000 ชั่วโมง จึงทำให้มีเวลาสอนของกลุ่มนี้ 300 ชั่วโมง หรือ 900 คาบ ตลอดปี

จากเวลาเรียน 900 คาบนั้น คณะกรรมการผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการวางแผนการสอนของศูนย์พัฒนาหลักสูตร ได้ตกลงกันให้แบ่งเวลา 900 คาบ ออกเป็น 2 ส่วน คือ

งานพื้นฐาน 600 คาบ

งานเลือก 300 คาบ

งานพื้นฐาน คือ งานที่มุ่งให้นักเรียนทุกคนได้เรียนติดต่อกันมาแล้วตั้งแต่ชั้น ป.1 ได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ในช่วงชั้น ป.5-6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการเรียนในชั้นประถมศึกษา จึงต้องฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานเพิ่มมากขึ้น โดยได้จัดเวลาสำหรับงานทั้ง 3 ตลอดปี 600 คาบ แบ่งเป็น งานบ้าน 200 คาบ งานเกษตร 200 คาบ งานประดิษฐ์และงานช่าง 200 คาบ

งานเลือก คือ งานที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนเพิ่มเติมเพื่อสำรวจตนเอง
ว่า มีความสนใจ ความถนัด และความสามารถในเรื่องใบบ้าง เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะ
ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพต่อไป มีงานต่าง ๆ อยู่ 5 แขนงงาน
(กรมวิชาการ 2523 : ก-ค) ได้แก่

1. แขนงงานบ้าน มี 3 กลุ่ม คือ
 - (1) งานอาหารและโภชนาการ
 - (2) งานเสื้อผ้า
 - (3) งานการเลี้ยงเด็ก
2. แขนงงานเกษตร มี 13 กลุ่มงาน คือ
 - (1) การทำสวนผัก
 - (2) การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
 - (3) การปลูกพืชไร่
 - (4) การทำสวนผลไม้
 - (5) การเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
 - (6) การเลี้ยงสัตว์ปีก
 - (7) การเลี้ยงสัตว์เล็ก
 - (8) การเลี้ยงสัตว์ใหญ่
 - (9) การเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้อง
 - (10) การประมง
 - (11) การทำนา
 - (12) การทำไร่นาสวนผสม
 - (13) การเกษตรอื่น ๆ
3. แขนงงานช่าง มี 16 กลุ่มงาน คือ
 - (1) งานเขียนแบบ
 - (2) งานไฟฟ้า
 - (3) งานวิทย์
 - (4) งานเครื่องยนต์
 - (5) งานโลหะ
 - (6) งานหนัง
 - (7) งานถักทอ
 - (8) งานสาน
 - (9) งานเครื่องปั้นดินเผา
 - (10) งานแกะสลัก
 - (11) งานเครื่องเงิน
 - (12) งานพิมพ์
 - (13) งานไม้
 - (14) งานปูน
 - (15) งานทาสี
 - (16) งานตัดผม
4. งานช่างประดิษฐ์ มี 5 กลุ่มงาน คือ
 - (1) งานประดิษฐ์ของชำร่วย
 - (2) งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น
 - (3) งานประดิษฐ์ไม้ไผ่
 - (4) งานดอกไม้ใบทอง
 - (5) งานประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง

5. แขนงงานอาชีพอื่น มี 3 กลุ่มงาน คือ
(1) งานซื้อขายและบริการ	(3) งานอุตสาหกรรมย่อย
(2) งานเสริมสวยและส่งเสริมความงาม	ในท้องถิ่น

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยเฉพาะงานเลือก เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ในการเลือกเรียนงานเลือก ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. ควรมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน เป็นผู้ตัดสินใจเลือกเรียน
2. ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ก่อนตัดสินใจเลือก
 - 2.1 ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ความพร้อมของครูผู้สอน การสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนและอุปกรณ์ ความเหมาะสม สอดคล้อง และความต้องการของท้องถิ่นทรัพยากร แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบอาชีพอิสระที่มีในท้องถิ่น
 - 2.2 วิชาที่เรียนนั้นเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในแต่ละท้องถิ่นของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด
3. ควรเลือกให้เสร็จก่อนเปิดทำการสอนในต้นปีการศึกษา เพื่อจะได้เตรียมตัวครู และวัสดุอุปกรณ์การสอนให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การรายงานให้เจ้าสังกัดทราบเพื่อสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงเป้าหมาย
5. วิธีเลือก
 - 5.1 ควรสำรวจข้อมูล แล้วจึงตัดสินใจเลือกโดยคณะกรรมการ
 - 5.2 เลือกเนื้อหาสาระของงานเลือกทั้ง 5 แขนงงาน มาสอนได้ในชั้น ป.5 และ ป.6 แต่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน ไม่เลือกซ้ำ ต้องสอนให้จบเป็นเรื่อง ๆ ไป และเลือกให้ครบ 300 คาบ
 - 5.3 เลือกเรียนเพียงแขนงงานเดียว โดยเลือกเรื่องที่จะเรียนจากหลายกลุ่มงานในแขนงงานนั้นให้ครบ 300 คาบ หรือเลือกหลายแขนงงาน โดยเลือก

เรื่องที่จะเรียนจากกลุ่มงานต่าง ๆ ในแต่ละแขนงงาน รวมกันให้ครบ 300 คาบได้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : ข, 184-187)

แนวการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

เนื่องจากจุดประสงค์สำคัญของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็น รักและเห็นคุณค่าของการทำงาน และให้มีพื้นฐานที่จะประกอบอาชีพต่อไป ภายหน้า ดังนั้นในการให้การศึกษา จึงมุ่งพัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำงานเบื้องต้น ซึ่งเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ตลอดจนสร้างเสริม ปลูกฝังนิสัยและค่านิยมในการทำงานด้วย

การจัดการเรียนการสอนจะบรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี และเป็นที่ยึดเหนี่ยวกระบวนการในการทำงานเท่า ๆ กับผลงานด้วย หลักการดังกล่าวหมายความว่า ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง ๆ มากกว่าเรียนบนกระดานคำ เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตัวของเขาเอง

กรมวิชาการได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ 2527 : 11-12)

1. ครูที่สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่มีความรู้เฉพาะอย่าง แต่ควรเป็นผู้มีความศรัทธาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์นี้ มีใจรัก มีใจสู้ มีความสนใจที่จะสอน และศึกษาหาความรู้มาสอนอยู่เสมอ อาจเป็นครูหรือผู้รับผู้ชำนาญการใช้ท้องถิ่น ก็ได้ ถ้าโรงเรียนใดมีครูที่มีความรู้เฉพาะอย่าง และมีจำนวนหลายคน ก็จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ควรศึกษาโดยสร้างของหลักสูตร ตลอดจนแผนการสอนให้เข้าใจ เพื่อให้ทราบถึงเนื้อหาสาระ และคาบเวลาที่ควรใช้สอน วิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งทดลองปฏิบัติงานที่ครูไม่มีประสบการณ์มาก่อน เพื่อจะได้จัดดำเนินการสอนได้อย่างถูกต้อง

3. ควรจัดสอนงานพื้นฐาน และงานเลือก ให้มีความสัมพันธ์กัน เช่น งานบ้านเรือนเรื่อง การจักตอกแทงบ้าน งานประดิษฐ์ และงานช่างก็ควรเรียนเรื่อง การประดิษฐ์และตอกแทงบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องกับ กลุ่มประสบการณ์อื่นด้วย ได้แก่ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

4. ควรจัดสอนงานเลือกภายหลังงานพื้นฐาน ในกรณีทำงานเลือกนั้นต้องใช้ ความรู้ต่อเนื่องจากงานพื้นฐาน แต่ก็ม้งานเลือกบางแขนงที่ไม่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐาน ในกรณีเช่นนี้ อาจจัดสอนไปพร้อม ๆ กับงานพื้นฐานได้ เช่น งานเลือกแขนงงานอาชีพ อื่น ๆ เป็นต้น

5. ควรจัดทำกำหนดการสอนให้ครบทั้งงานพื้นฐานและงานเลือก และ วางแผนจัดตารางสอน ภาคปฏิบัติสลับกัน เพื่อให้เด็กเรียนลงปฏิบัติงานไม่พร้อมกัน จะ ช่วยแก้ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ไม่เพียงพอได้

6. ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การสอนสำหรับครู และวัสดุหรือสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนให้พร้อม ในเรื่องสื่อการเรียนการสอนนี้ ควรเลือกวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ ถ้าจำเป็นก็ควรซื้อก็ควรเลือกชนิดราคาไม่แพง ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กเรียนทุกกลุ่ม หรือทุกคน ได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด

สำหรับเทคนิคและวิธีสอนกลุ่มประสบการณ์นี้คงใช้เหมือนกับกลุ่มประสบการณ์ อื่น ๆ เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย การแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า อภิปราย ทดลอง ปฏิบัติ จริง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีที่แตกต่างออกไป ได้แก่ วิธีสอนแบบสาธิต การใช้ในงาน ประกอบการสอนภาคปฏิบัติ เป็นต้น เทคนิคและวิธีที่แตกต่างดังกล่าวจะใช้มากและใช้ ได้ผลดีในการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

การวัดผลและประเมินผลกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

เนื่องจากกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ การวัดผลและประเมินผลจึงต้องครอบคลุมทั้งสองส่วนซึ่ง สุทธิ ประจักษ์ก็ และศิริกุล ไทพิทักษ์ กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลในกลุ่มนี้ควรวัด 3 ลักษณะ คือ

1. การวัดวิธีการ กระบวนการ และแนวทางปฏิบัติ
2. การวัดหรือประเมินผลงานชั้นสุดท้าย
3. การวัดทัศนคติหรือคุณภาพทางจิตใจของผู้เรียนที่มีต่อการทำงาน

(สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ และศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 128)

ดังนั้น การวัดและการประเมินผลดังกล่าว จึงต้องใช้วิธีการหลายวิธี อันได้แก่

1. การวัดผลและประเมินผลโดยการใช้แบบทดสอบ เป็นการประเมินผลความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนมีต่อการเรียนการสอน
2. การวัดผลและประเมินผลจากการสังเกตกระบวนการและลักษณะนิสัยในการทำงาน โดยครูจะต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสังเกต สิ่งที่สังเกตจะเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของผู้เรียนทางด้านคุณสมบัติและคุณธรรมในการทำงาน และสมรรถภาพทางด้านความรู้ความเข้าใจอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถวัดได้ในแบบทดสอบ
3. การวัดผลและประเมินผลจากผลงานซึ่งสามารถใช้การประเมินผลโดยการสังเกตได้เช่นกัน
4. การวัดและประเมินผลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในสมรรถภาพด้านต่าง ๆ สำหรับการแก้ไขในส่วนที่เด็กไม่รู้หรือเข้าใจผิด ซึ่งครูสามารถแก้ไขหรืออธิบายได้ทันที (ศิริลักษณ์ ศรีภมร และคนอื่น ๆ 2526 : 159-161)

เอกสารประกอบหลักสูตร

เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นวัสดุหลักสูตรประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความหมายของเอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

กรมวิชาการ (2521 : 161) ได้ให้ความหมายของเอกสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ว่า หมายถึง คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

ซึ่งเป็นเอกสารประกอบหลักสูตรแม่บท เป็นการตีความหลักสูตรให้ผู้ที่จะนำไปใช้ เข้าใจนโยบาย และเจตนารมณ์ของผู้กำหนดหลักสูตร ค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในหลักสูตรจะต้องเข้าใจความหมายที่แท้จริงและความหมายในเชิงปฏิบัติ นอกจากนี้ยังกำหนดแนวทางและวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนให้โดยตลอดโดยเสนอแนะกระบวนการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตร วิธีจัดทำและใช้วัสดุอุปกรณ์ การนิเทศ ติดตามผล และการบริหารการใช้หลักสูตร เป็นต้น

จันทรี คุปตะวาทีน (2527 : 89) กล่าวว่า เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดของหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ครูนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

จากความหมายของเอกสารประกอบหลักสูตร จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของ เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการได้
2. ทำให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และไต่มาทรฐานการศึกษา ใกล้เคียงกันทั่วประเทศ
3. ทำให้เกิดความสะดวก และเป็นการประหยัดเวลาสำหรับครูในการเตรียมการสอน

ประเภทของเอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. เอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นเอกสารที่โรงเรียนประถมศึกษาให้มีให้ ครู ครูใหญ่ ผู้นำระดับกลุ่มโรงเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อจะได้นำไปใช้ได้ ตรงตามเป้าหมาย เอกสารประกอบหลักสูตรลักษณะนี้ จะกล่าวรวมไว้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 คู่มือการใช้หลักสูตร แนวการใช้หลักสูตร คู่มือประเมินผลการเรียน
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เล่มที่ 2 เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ
2525 : 29-31)

2. เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นเอกสาร
ที่กรมวิชาการ และหน่วยงานอื่นจัดทำขึ้น เพื่อให้ครูที่สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มนี้โดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น แผน-
การสอน กำหนดการสอน หนังสือประกอบการเรียนรู้ หนังสืออ่านประกอบของกลุ่ม
การทำงานและพื้นฐานอาชีพ (จันทร์ คุปตะวาทีน 2527 : 101)

แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

แผนการสอน คือ เอกสารที่ขยายรายละเอียดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้สอน
สามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ตามลำดับชั้นของ
การสอน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน
การประเมินผล แผนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้สื่อการเรียนเป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ตาม โอกาส
อันควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 ก : 214)

จุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดทำแผนการสอน เพื่อเป็นแนวทางหรือตัวอย่าง
สำหรับผู้สอนทั่วไป มิใช่ผู้สอนที่มีความรู้ในกลุ่มการทำงาน โดยเฉพาะเท่านั้น แผนการสอน
จะช่วยให้ผู้สอนสะดวกและง่ายขึ้น มิได้มุ่งหวังให้ยึดแผนการสอน เป็นหลักตายตัวที่จะ
เปลี่ยนแปลงไม่ได้ แผนการสอนจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าครูผู้สอนได้ศึกษา สาระสำคัญ
ต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้ (กรมวิชาการ 2526 : 8)

แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นี้จัดทำ
ขึ้นตามโครงสร้างของเนื้อหา โดยแยกเป็นแผนการสอนงานพื้นฐาน และแผนการสอน
งานเลือก ซึ่งมีรายละเอียดในการจัดทำและการใช้ ดังนี้

1. กรมวิชาการ ทำแผนการสอนแกนกลางเป็นแผนการสอนต้นแบบและมี
ลักษณะเป็นกลาง ๆ จึงได้ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ฉะนั้นจึงไม่ตามถ้า

โรงเรียนส่วนภูมิภาคจะมีไว้ช่วย ในกรณีที่ต้องการเลือกเรียนงานเลือก ที่ไม่มีใน
แผนการสอนของเขต ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้กว้างขวางขึ้น

2. เขตทั้ง 12 ทำแผนการสอนที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น
แผนการสอนที่เขตทั้ง 12 เขต ทำขึ้นนี้เหมาะที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา
ในส่วนภูมิภาคของแต่ละเขตการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2525 ข : 188)

รูปแบบของแผนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 ก :
214-215)

แผนการสอน หรือคู่มือการสอน ของทุกกลุ่มประสบการณ์ ประกอบด้วยหัวข้อ
ดังต่อไปนี้

1. ความคิดรวบยอด เป็นแก่นความรู้ที่นักเรียนจะได้รับ เมื่อเรียนจบแต่ละ
เนื้อหาแล้ว
2. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น หรือสิ่งที่ต้องการเน้น แล้วแต่เนื้อหาของแต่ละ
กลุ่มประสบการณ์
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียน
เรียนรู้ แต่ละเรื่อง แต่ละเนื้อหา และจะมีลักษณะเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้
สามารถประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนได้
4. เนื้อหา เป็นไปตามลักษณะ เนื้อหาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่กำหนด
ไว้ในหลักสูตร ซึ่งจะต้อนนำมาแยกย่อย บรรจุลงแต่ละแผนการสอน
5. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการกำหนดหรือเสนอแนะกิจกรรมใน
การเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติ เพื่อบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละเนื้อหา
6. สื่อการเรียน เป็นหัวข้อที่ระบุ สื่อการเรียน หรือเครื่องช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ แต่ละกิจกรรม หรือแต่ละเนื้อหา
7. การประเมิน เป็นข้อกำหนดวิธีการตรวจสอบ หรือประเมินผลการเรียนรู้
ของนักเรียนในแต่ละเนื้อหา

8. ภาคผนวก เป็นรายละเอียดที่จะให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในแต่ละเนื้อหา หรือเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในข้อ 5 หรืออื่น ๆ ที่จะต้องให้แก่ผู้สอนเพื่อผู้สอนจะได้ดำเนินการสอนในแผนการสอนนั้น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

9. ใบกำหนดงานประกอบแผนการสอน ในตอนท้ายของแผนการสอน จะมีใบกำหนดงาน เพื่อแสดงให้ครูและนักเรียนทราบถึงวิธีและลำดับขั้นตอนของการทำงานต่าง ๆ หากสามารถขยายเป็นแผนภูมิขนาดใหญ่บนกระดานได้ จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนทั้งสิ้น เพราะใบกำหนดงาน แสดงขั้นตอนของการทำงานต่าง ๆ ได้ชัดเจน

10. ใบแนะนำความรู้ประกอบการสอน ในตอนท้ายของแผนการสอนบางแผน จะมีใบแนะนำความรู้ เพื่อแนะนำความรู้ที่จำเป็น ประกอบการทำงานต่าง ๆ หรือให้ความรู้เพิ่มเติมที่จำเป็น จะช่วยให้การทำงานเหล่านั้น ได้รับความดียิ่งขึ้น ส่วนใหญ่จะพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ นักเรียน หรือครูอ่านเพิ่มเติม มากกว่าที่ครูจะนำมาอธิบาย หรือให้นักเรียนจดบนกระดานคำ

การพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ นั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพิ่มเติม ดังคำสั่งที่วท. 29/2524 เรื่องแก้ไขคำสั่ง มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า

...ให้กรมวิชาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยจัดทำแผนการสอน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของประเทศ และให้สำนักงานศึกษาธิการ เขตดำเนินการพัฒนารายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอน และสื่อต่าง ๆ ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของกรมวิชาการ ยกเว้น เฉพาะการพัฒนาแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ให้สำนักงานศึกษาธิการ เขตดำเนินการไปได้ โดยปฏิบัติตามหลักการ และแนวทางของกรมวิชาการ...

ตามคำสั่งที่กล่าวมาข้างต้น กรมวิชาการ จึงได้มอบหมายภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้งที่เป็นงานพื้นฐานและงานเลือก ให้แก่เขตการศึกษาต่าง ๆ ทุกเขตการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและเชื่อถืออำนวยการนำไปใช้

นั่นเอง

แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

ของเขตการศึกษา 5

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปีละ 1 ชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 นั้น ในการนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้ในปี ๆ ไป ปีละ 1 ชั้น เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2519

โดยเหตุนี้เนื้อหาสาระกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นั้น หลักสูตรกำหนดเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนเพื่อเป็นการสำรวจตนเองว่ามีความสนใจ ความถนัด และความสามารถในเรื่องใด กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ตั้งคณะกรรมการ จัดทำกร่างแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในส่วนที่เป็นงานเลือกขึ้น เมื่อกร่างเสร็จแล้วก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจพิจารณาร่าง แผนการสอน ในส่วนที่เป็นงานเลือกอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอกรมวิชาการ

ต่อมากกรมวิชาการ ได้ขอหมายภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ให้ทั้งกลุ่ม (มีทั้งงานพื้นฐานและงานเลือก) แก่เขตการศึกษาต่าง ๆ ทุกเขตการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต 5 จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ทั้งกล่าวข้างต้น จากโรงเรียนทดลองหลักสูตรของเขตฯ ในจังหวัด ราชบุรี จำนวน 3 โรงเรียน และ ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2 โรงเรียนมาปรับปรุง และจัดพิมพ์แจกจ่ายให้แก่โรงเรียน ประถมศึกษาในเขตฯต่อไป คณะปฏิบัติงานปรับปรุงแผนการสอนนี้ประกอบด้วย ศึกษา-นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา 5 ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฯ ในเขตการศึกษา 5 ครูใหญ่ และครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฯในเขตการศึกษา 5 รวมทั้งสิ้น 17 คน และมีคณะบรรณาธิการอีกคณะหนึ่ง จำนวน 6 คน พิจารณาตรวจร่างแผนการสอนนี้อีกครั้งหนึ่ง

แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งจัดทำโดยเขตการศึกษา 5 มีรายละเอียด เนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

แผนงานบ้าน
แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

1. งานอาหารและโภชนาการ
 - 1.1 อาหารสำหรับครอบครัว ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.2 อาหารจานเดียว ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.3 อาหารว่าง ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.4 ขนมไทย ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.5 เครื่องดื่ม ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. งานเสื้อผ้า
 - 2.1 การตัดเย็บเบื้องต้น ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 2.2 การซักย้อมเสื้อผ้า ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 2.3 การปักและดัดกริมผ้า ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานเกษตร
แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ

1. การทำสวนผัก
 - 1.1 การปลูกหอมแบ่ง กระเทียมต้น ฯลฯ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.2 การปลูกขบวม มะระ ถั่วพู ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.3 การปลูกพริกต่าง ๆ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 1.4 การปลูกผักกาดกวางตุ้ง คะน้า ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
 - 2.1 การปลูกดาวเรือง ดาวกระจาย
หงอนไก่ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 2.2 การปลูกโกสนและเล็บครุฑ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
3. การเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - 3.1 การเลี้ยงปลาในถาด ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
4. การเลี้ยงสัตว์ปีก
 - 4.1 การเลี้ยงไก่เนื้อ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานช่างประจักษ์
แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

1. งานประจักษ์ของชำร่วย
 - 1.1 การประจักษ์ของชำร่วย ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. งานประจักษ์เศษวัสดุเหลือใช้ใน
ท้องถิ่น
 - 2.1 การประจักษ์ของเลน ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 2.2 การประจักษ์ของอิฐ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
 - 2.3 การประจักษ์ของประทับตกแต่ง ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานช่าง
แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ

1. งานเขียนแบบ
 - 1.1 งานเขียนตัวอักษรและสัญลักษณ์ ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. งานไฟฟ้า
 - 2.1 งานไฟฟ้าในบ้าน ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
3. งานसान
 - 3.1 งานसानของอิฐในบ้าน ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
4. งานไม้
 - 4.1 งานประจักษ์ของอิฐในครัวเรือน ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานอาชีพอื่น ๆ
แบ่งออกเป็น 1 กลุ่มงาน คือ

1. งานซื้อขาย และบริการ
 - 1.1 การปะยางรถจักรยาน ใช้เวลาเรียนประมาณ 30 คาบ
 - 1.2 การหล่อของขัวญและพิศุไปรษณีย์ ใช้เวลาเรียนประมาณ 25 คาบ

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสมุทรสงคราม

เอกสาร แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ประจำปี 2528 จังหวัดสมุทรสงคราม (2528 : 1-6) ใ้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ดังนี้

สภาพทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง

จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่ในภาคกลาง (ตอนกลาง) ของประเทศไทย โดยตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามระยะทางหลวงแผ่นดิน สาย 35 (ถนนเพชรบุรี-ปากท่อ) ประมาณ 64 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีลำคลองคอนมะโนรา และรางท่าสิง เป็นอาณาเขต

ทิศใต้ จดทะเลอ่าวไทย ปากแม่น้ำแม่กลอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร ที่คลองพรมแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี

ขนาด

จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อที่ประมาณ 413.801 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 258,625 ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสมุทรสงคราม มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านตลอด ทั้งมีลำคลองแยกสาขาเชื่อมติดต่อกันมากมาย

ลักษณะภูมิอากาศ

ด้วยเหตุที่พื้นที่ของจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านหลายสายตลอดมีทั้งถ้ำแล้ว ประกอบกับตั้งอยู่ใกล้ทะเล จึงทำให้ภูมิอากาศ

ไม้ร่อนจักหรือหนาวจักจนเกินไป ฝนตกตามฤดูกาล มีลมทะเลพัดผ่านจากทางทิศใต้ และมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน

การปกครอง

จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ
ราชการบริหารส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 3 อำเภอ 36 ตำบล 278 หมู่บ้าน

ไค้แก

- อำเภอเมืองสมุทรสงคราม มี 11 ตำบล 81 หมู่บ้าน
- อำเภออัมพวา มี 12 ตำบล 96 หมู่บ้าน
- อำเภอบางคนที มี 13 ตำบล 101 หมู่บ้าน

ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มี 2 เทศบาล 2 สุขาภิบาล ไค้แก

- เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม
- เทศบาลตำบลอัมพวา
- สุขาภิบาลบางนกแขวก อำเภอบางคนที
- สุขาภิบาลกระดังงา อำเภอบางคนที

ประชากร

จังหวัดสมุทรสงคราม มีพลเมืองประมาณ (สถิติ พ.ศ.2525) 196,659 คน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากร 465 คน/ตารางกิโลเมตร ในเขตเทศบาล เฉลี่ย 3,420 คน/ตารางกิโลเมตร ในเขตสุขาภิบาล 1,113 คน/ตารางกิโลเมตร เป็นประชากรอาศัยอยู่ในเขตเมือง ร้อยละ 20.90 ในชนบท ร้อยละ 79.90 ขนาดของครอบครัว เฉลี่ยครอบครัว ร้อยละ 5 คน อัตราเพิ่มประชากร ร้อยละ 2.0 ต่อปี

ทรัพยากร

ทรัพยากรของจังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตผลทางเกษตร เช่น มะพร้าว น้ำตาลมะพร้าว ส้มโอ ส้มตรา อินจี่ องุ่น ฝรั่ง สาเก ละมุด เป็นต้น

ส่วนทางด้านชายทะเล มีทรัพยากรที่ไค้จากอาชีพทางประมงที่สำคัญ คือ

การเพาะเลี้ยงกุ้ง ปูทะเล หอยแครง ปลา และมีทรัพยากรที่หารายได้ให้อีกอย่างหนึ่ง คือ เกษีอ

อาชีพ

อาชีพของประชากรในสมุทรสงคราม แบ่งออกเป็นประเภท ๆ ใกล้เคียงนี้

1. การเกษตรกรรม

เนื่องจากสภาพท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นที่ราบลุ่มที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำแม่กลองและลำคลองมากมาย น้ำไหลเข้าท่วมถึง จึงเหมาะแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างยิ่ง พืชผลที่ทำการเพาะปลูก ได้แก่

1.1 การทำสวนมะพร้าว เป็นอาชีพที่สำคัญของชาวสมุทรสงคราม มีเนื้อที่เพาะปลูกมะพร้าว 102,040 ไร่ มะพร้าวที่ปลูกนี้ ปลูกกันเป็น 2 ชนิด คือ

- ทำสวนมะพร้าว ขายผล
- ทำสวนมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาล

1.2 การปลูกผลไม้ยืนต้น ได้แก่ มะม่วง ชมพู ส้มแก้ว ส้มโอ ส้มตรา ลิ้นจี่ ลำไย องุ่น ฝรั่ง สาลี่ ละมุด เป็นต้น

1.3 การทำนาข้าว โดยเหตุที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม น้ำทะเลท่วมถึงเป็นบางส่วน ทำให้การทำนาไม่ค่อยได้ผล การทำนาจึงมีน้อย ประมาณ 11,700 ไร่ เท่านั้น

1.4 การปลูกพืชไร่และสวนผัก พืชไร่และสวนผักที่เพาะปลูกมี ข้าวโพก ถั่วฝักยาว ๆ อ้อย ถั่ว มัน หอม กระเทียม แตงกวา หักแพง มะเขือ พริก ยาจืด เป็นต้น เนื้อที่การเพาะปลูกประมาณ 8,985 ไร่

2. การประมง

เป็นอาชีพหลักที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากพื้นที่ในบางส่วนของจังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ติดกับทะเล และในหลายส่วนแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านมีลำคลองแยกสาขาเชื่อมติดต่อกันมากมาย ประชากรจึงมีการประกอบอาชีพทางการประมงอยู่มากพอสมควร จำแนกประเภทใกล้เคียงนี้

2.1 การประมงน้ำเค็ม มีการจับปลาจากบริเวณอ่าวไทย และบริเวณ
 ใกล้เคียง

2.2 การประมงน้ำกร่อย มีการเลี้ยงหอยแครง เลี้ยงกุ้ง ปลากระพงขาว

2.3 การประมงน้ำจืด มีการจับปลาตามแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นปลาที่
 เกิดเองตามธรรมชาติ และการเลี้ยงปลา อันได้แก่ ปลาร่อน ปลาอุก ปลานิล ปลาชิลิก
 ปลาตะเพียน ปลาสร้อย ปลาหมอเทศ เป็นต้น

3. การรับจ้าง

ประชากรบางส่วนในจังหวัดสมุทรสงคราม มีอาชีพรับจ้างในแหล่ง
 ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น โรงงาน ร้านค้า เรือสวน ไร่นา และอื่น ๆ

4. การพาณิชย์กรรม

ร้านค้าส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตอำเภอ
 เมือง นอกจากนั้นอยู่กระจัดกระจายทั่วไปตามชุมชนในหมู่บ้าน และตำบลต่าง ๆ

5. การห่านาเกลือ

การห่านาเกลือนับเป็นอาชีพอย่างหนึ่งของประชากร ส่วนหนึ่งของ
 จังหวัดสมุทรสงคราม

6. การทำป่าชายเลน

จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่มีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ใหญ่ เช่น จังหวัดอื่น ๆ
 คงมีแต่ป่าชายเลนน้ำเค็มริมทะเล ไค้แก๊ก ไม้โกงกาง ไม้แสม ไม้รูด ไม้ตะบูน เป็นต้น
 อาชีพการทำป่าไม้จึงไค้แก๊ก การปลูกไม้โกงกาง ซึ่งนอกจากจะตัดทำฟืนขาย แล้วยังใช้
 เตาถ่านขายส่งไค้แก๊กด้วย

7. การเลี้ยงสัตว์

เนื่องจากสภาพท้องที่ส่วนใหญ่เป็นสวน และน้ำเค็มการเลี้ยงสัตว์ จึง
 จำกัดในลักษณะครอบครัว สัตว์ที่เลี้ยง ไค้แก๊ก สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น

8. การอุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่ โรงงานน้ำตาล โรงงานปลาป่น โรงงานทำน้ำตาล โรงเลื่อยจักร โรงทอเรือ และซ่อมเรือ โรงงานผลิตเส้นใยมะพร้าว เป็นต้น

คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2528 จังหวัดสมุทรสงคราม (2528 : 5) ได้สรุปอาชีพสำคัญ ๆ ของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ดังนี้

การเกษตรกรรม	ร้อยละ	65
การประมง	ร้อยละ	15
รับจ้าง	ร้อยละ	10
พานิชยกรรม	ร้อยละ	7
ทำนาเกลือ	ร้อยละ	3

จากสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งสังกัดอยู่ในเขตการศึกษา 5 ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียด เปรียบเทียบกันระหว่างจังหวัดสมุทรสงคราม กับจังหวัดอื่น ๆ ในเขตการศึกษาเดียวกันแล้ว มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในเขตเดียวกันอย่างเด่นชัด ดังนี้

1. จังหวัดอื่น ๆ ในเขตมีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า เช่น จังหวัดกาญจนบุรี แต่สมุทรสงคราม มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และอยู่ติดชายฝั่งทะเล ความแตกต่างนี้ทำให้ประชากรมีความแตกต่างกันในการประกอบอาชีพต่างจากที่อื่น และภายในจังหวัดสมุทรสงครามเองก็ยังมี ความแตกต่างในการประกอบอาชีพด้วย ทั้งนี้ กล่าวคือ ประชากรประกอบอาชีพหลากหลาย ได้แก่ การทำสวนมะพร้าว เพื่อทำน้ำตาล สวนผลไม้ต่าง ๆ การเพาะเลี้ยงกุ้ง ปู และหอยแครง การทำนาเกลือ การค้าขาย และอุตสาหกรรม
2. ความแตกต่างกันในจำนวนพื้นที่ของจังหวัดและจำนวนประชากร จังหวัดอื่น ๆ ในเขต ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี และราชบุรี มีพื้นที่ และประชากร

ในเกณฑ์สูง แต่สมุทรสงครามมีพื้นที่และประชากรค่อนข้างน้อย ความแตกต่างข้อนี้จะมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาและการนิเทศติดตามผลการศึกษาคง

3. ความแตกต่างกันในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน เช่น จังหวัดกาญจนบุรี มีแร่เหล็ก 錒บุก แมงกานีส ป่าไม้ ซึ่งไม่ค่อยมีในจังหวัดอื่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีป่าไม้อยู่บ้าง และมีแร่ธาตุจำพวก แร่ควอตซ์ ตะกั่ว ฟลูออไรท์ เซอร์คอน โมนาไวต์ หินอ่อน วุลแฟรม ทองคำ จังหวัดเพชรบุรีมีแร่ฟลูออไรท์ แต่ในจังหวัดสมุทรสงคราม มีเกลือ ทั้งนี้เป็นต้น การที่มีความแตกต่างกันทางด้านทรัพยากรธรรมชาตินี้นับว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การประกอบอาชีพของประชากรในจังหวัดสมุทรสงครามแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในเขตเดียวกัน

4. ความแตกต่างในเรื่องภาษา ทั้งนี้เพราะบางจังหวัด เช่น จังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยม แห่งสหภาพพม่า จึงมีชนกลุ่มน้อย อันได้แก่ พวกกระเหรี่ยง มอญ และลาว ปะปนอยู่กับประชากรจังหวัดเหล่านี้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการใช้ภาษา และเกิดปัญหาในการจัดการศึกษา แต่ในจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ได้นำเรื่องภาษามาเป็นปัญหาในการจัดการศึกษาคง

จากสภาพความแตกต่างของจังหวัดสมุทรสงคราม กับจังหวัดอื่น ๆ ในเขตการศึกษา 5 ย่อมมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการนำหลักสูตรกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษา 5 และ 6 ไปใช้ปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง เพราะแผนการสอนวิชางานเลือก ซึ่งถือปฏิบัติอยู่เป็นแผนที่ได้รับจากเขตการศึกษา 5 การนำแผนการสอนดังกล่าวมาปฏิบัติ จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาว่า สภาพการใช้เป็นอย่างไร และมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ประมวล เสนาฤทธิ สงบ ลักษณะ และณล ภูประเสริฐ (2524 : 80-83) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมวิชาชีพให้แก่นักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยวิธีศึกษาจากเอกสารศึกษาสภาพจริงของการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จากสนาม และการประชุมสัมมนาบุคคลหลายอาชีพ ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2516-2521 ประชาชนของประเทศไทยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 1 ล้านคนเศษ ประมาณ 1 ใน 3 เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ประมาณ 2 ใน 3 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานทำงานในสาขาเกษตรกรรม นอกนั้นทำงานในสาขาอื่น ๆ ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งหมด (ร้อยละ 99) อยู่ในชนบทหรือนอกเขตเทศบาลอีกร้อยละ 60 กำลังแรงงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) ได้รับความศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา รองลงมา (ร้อยละ 10) ไม่จบประถมศึกษา คาดว่าแนวโน้มในระยะ 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2525-2529) สภาพของกำลังแรงงานในลักษณะดังกล่าว คงจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะจำนวนผู้จบประถมศึกษา และไม่ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา จะเข้าสู่ตลาดแรงงานปีละประมาณ 5-6 แสนคน และส่วนใหญ่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมในชนบท และบางส่วนจะเดินทางเข้ามาหางานทำในสาขาอื่น ๆ ในเมือง

2. ในด้านจุดประสงค์เฉพาะในแต่ละงาน คือ งานเกษตร งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานช่าง ปรากฏว่า ยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 90) เน้นด้านการให้ความรู้ แต่ขาดการเน้นด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัย

เนื้อหาของหลักสูตรส่วนใหญ่อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่นักเรียนจะต้องทำในอนาคตโดยตรง แต่อาจจะ เป็นประโยชน์เพื่อช่วยให้นักเรียนนำทักษะพื้นฐานไปใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น ลักษณะงานส่วนใหญ่เหมาะสำหรับเพศหญิง อาจทำให้นักเรียนชายขาดความสนใจ เนื้อหาวิชาเกษตรมีน้อยเกินไป และยังไม่กว้างขวางเพียงพอ

3. เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการประเมินผลการใช้หลักสูตรการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในโรงเรียน ปรากฏว่า กลุ่มทักษะยังมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีความสำคัญเป็นรอง และหังครุใหญ่และศึกษานิเทศก์ยังเห็นว่า การปฏิบัติจริง ๆ ตามแนวการจัดการเรียนการสอนจะสร้างพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้น้อยกว่าที่คาดหวัง

การปฏิบัติกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนการสอนยังมีปัญหาสำหรับครูทุกระดับชั้น โดยเฉพาะระดับต้น ๆ (ป.1) มีปัญหามาก งานเกษตรมีปัญหาในทางปฏิบัติมากที่สุด

อุปสรรคและปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ครูขาดความสันทัด และโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : มหคัยอ) ได้วิจัยเรื่อง รายงานการศึกษาค้นคว้าและประเมินผลโครงการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยความร่วมมือของ องค์การยูนิเซฟ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มในพื้นที่ เป้าหมายในการพัฒนาชนบทตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากยูนิเซฟ ส่งอุปกรณ์ตามหลักสูตรประถมศึกษาไปให้ใช้โดยหมุนเวียนกันภายในกลุ่มโรงเรียน หลังจากได้ทดลองดำเนินการแล้ว คณะวิจัยได้ทำการประเมิน พบว่า

1. การสอนงานเลือกที่จะให้ได้ผล ที่จะก่อให้เกิดนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ เรียนนั้น ต้องอาศัยเวลาที่เหมาะสม จะต้องมีการฝึกกระทำอย่างน้อย 2-3 ครั้ง จึงจะ ได้ผล

2. ผู้สอนมีส่วนสำคัญมากในการสอนงานเลือก ให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดี ต่องานเลือก เพราะทัศนคติใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับผลสำเร็จ หรือล้มเหลวของการปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนได้พบในครั้งแรกอยู่เป็นอันมาก ถ้าหากการเรียนนั้นได้พบกับครูที่มีความสามารถ สูง ความมุ่งมั่นให้ผู้เรียนได้ทำงานได้ผลสำเร็จ ทัศนคติที่ดีย่อมเกิดขึ้นแน่นอน ฉะนั้น ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ น่าจะได้รับความสำคัญ และคัดเลือกมาทำการสอน พอดีสมควร

3. ในการวิจัย พบว่า มีการขาดครูผู้สอนงานเลือกอยู่เป็นจำนวนมากนั้น อาจกล่าวได้ว่า การชักนำของวิทยากรท้องถิ่นมาใช้เพื่อประโยชน์ ทางการศึกษายังมี น้อยกว่าที่ควร เพราะเมื่อได้พิจารณางานเลือกทั้งหลายที่โครงการกำหนดให้มีการ เรียน การสอนนั้น กล่าวได้ว่า แทบทุกหมู่บ้านจะมีบุคลากรที่ชำนาญในค้ำนี้อยู่แล้วแทบทั้งสิ้น ซึ่งโรงเรียนน่าจะเชิญผู้ชำนาญงานเหล่านี้มาช่วยดำเนินการสอน ในบางส่วนตาม หลักสูตรให้โรงเรียนได้ ในขณะที่เดียวกันครูในโรงเรียนก็จะได้รับความรู้ในค้ำนี้เพิ่ม มากขึ้น และสามารถดำเนินการได้เองในที่สุด

4. จากผลผลิตของการสอนงานเลือกของโรงเรียนตัวอย่าง ซึ่งมีมากพอ สมควร จากงานเพาะปลูก งานเลี้ยงไก่ งานเลี้ยงหมู งานไม้ งานปูน และงานอื่น ๆ ตามลำดับ นับว่าเป็นผลสำเร็จที่น่าจะได้นำ เพื่อเป็นข้อมูลพิจารณาได้ว่า นักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นั้นสามารถปฏิบัติงานที่เป็นอาชีพได้พอสมควร ถ้าได้รับการสนับสนุน
 ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ในการผลิตมีศูนย์กลางการตลาด มีการสหกรณ์ ผู้เรียนสามารถ
 จะหารายได้จากงานเลือกต่าง ๆ ที่หาตลาดได้ ในท้องถิ่นของตนต่อไป

5. ผลการสอนงานเลือกในโครงการนี้ ไม่ได้เสนอในรูปของผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนของในกลุ่มทดลองที่อยู่ในโครงการ และกลุ่มควบคุมที่อยู่นอกโครงการ แต่ได้
 เสนอผลในรูปแบบที่จุกอื่น ซึ่งได้แก่ ปริมาณการใช้อุปกรณ์ที่เพิ่มขึ้น การได้เรียนช่วยการ
 ปฏิบัติจริงมากกว่าเดิม ความสนุกสนานในการเรียน เมื่อเทียบกับนักเรียนในปีก่อน
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนของครู ซึ่งอาจสรุปได้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนงานเลือกดีกว่าเดิม

6. เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพสูง ควรจัดให้มีการฝึก-
 อบรมครูผู้สอนงานเลือกด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ในเวลาการฝึกอบรมที่เพียงพอ มีรูปแบบ
 การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพสูงและประหยัด เพื่อให้ครูผู้สอนงานเลือกได้ทราบแนว
 การสอนงานเลือกของโครงการ ซึ่งเน้นการสอนภาคปฏิบัติ ผนวกเนื้อหาเกี่ยวกับการ
 วางแผนการผลิต การผลิตที่มีคุณภาพ และการตลาดเพื่อขายผลิตภัณฑ์ผลิตได้

นอกจากความต้องการเร่งด่วนในการจัดหาวัสดุและเครื่องมือในการเรียน
 การสอน ให้แก่กลุ่มโรงเรียน เพื่อช่วยส่งเสริม การบรรจุเข้าประสงค์ของหลักสูตร
 ปัญหาซึ่งต้องการแก้ไขอย่างฉับพลันเช่นกันก็คือ การที่ได้พบว่ากลุ่มการงานและพื้นฐาน
 อาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษที่เกี่ยวกับการงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มวิชา
 ที่ยอมรับว่าสำคัญและต้องการพัฒนาให้ได้อย่างเต็มที่นั้น เป็นกลุ่มวิชาที่พัฒนาไปได้
 น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มวิชาอื่น ในปัจจุบันการสอนกลุ่มวิชานี้ ซึ่งต้องการสร้างเสริม
 ให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในงานบ้าน งานเกษตร งานช่างประดิษฐ์ และทักษะพื้นฐาน
 ทางอาชีพอื่นนั้น ยังไม่บรรจุเข้าหมายดังกล่าว ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2527 :
 20-22) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนงานเลือก
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จังหวัดกระบี่ โดยศึกษาจากตัวอย่างประชากรซึ่งเป็น
 ครูสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2525

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม พบว่า

1. ปัญหาค่าน้ำพริก ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในบางแขนงงาน มีแนวปฏิบัติ คือ การจัดอบรม สัมมนา การให้ไปศึกษาดูงาน และส่งเสริมให้ครูได้ไปศึกษาดูงาน ควรให้มีศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่นี้ในกลุ่มนี้โดยเฉพาะ อีกปัญหาหนึ่งคือ การขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดงบประมาณ และขาดงบประมาณในการนิเทศ

2. ปัญหาการบริหารงาน ขาดการวางแผนแก้ปัญหา ควรสำรวจความต้องการของครู และชุมชนมีแนวปฏิบัติ คือ ควรวางแผน และจัดทำโครงการ ควรมีแผนระดับอำเภอ

3. ปัญหาการผลิตผลิตผลผลิตทำ ไม่มีตลาดในการจำหน่าย ควรแก้ปัญหาโดยไปจำหน่ายในตลาดนัดในชุมชน ขาดการประสานงาน และส่งเสริม เช่น การประกวดผลงาน หรือจัดนิทรรศการ ควรจัดหาผลิตผลในระบอบอำเภอ จัดสหกรณ์ร้านค้า ควรมีการติดตามผล และประเมินผล

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (2528 : 1-4) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 126 คน และนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 479 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร พบว่า ครูมีปัญหา คือ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือจังหวัด ได้มานิเทศติดตามผลการเรียนการสอน และนำเทคนิคและวิธีสอน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหา การเรียนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพน้อยเกินไป

2. ความรู้พื้นฐานของครูผู้สอนในเรื่องงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง อยู่ในระดับปานกลาง

3. หลักสูตร สื่อการเรียน กระบวนการเรียนการสอน คือ ครูมีปัญหาเรื่อง

ความสามารถในการสอนวิชาการวิชาชีพและงานช่าง

4. การประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาที่เด่นชัดในค่านี้นี้ คือ เรื่องครูผู้สอนและผู้บริหารได้ร่วมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหา เรื่องการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ น้อยเกินไป

5. ผลการประเมินสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนจะแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม แต่ไม่ขึ้นอยู่กับวุฒิ อายุ หรือประสบการณ์การสอน

6. ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอน โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินจะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับเพศ และชั้นเรียนของผู้เรียน

7. ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนจะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับเพศ วุฒิ อายุ หรือประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน และมีข้อเสนอแนะว่า

7.1 จังหวัดควรจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยเชิญผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเข้าสัมมนาด้วย เพื่อเป็นแนวทางอันดีประสงค์ในการจัดการศึกษากลุ่มประสบการณ์นี้

7.2 ควรให้มีการจัดอบรมผู้บริหารระดับอำเภอ ครูใหญ่ ประธานกลุ่มโรงเรียน ครูผู้สอน ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์นี้ เพื่อเป็นการเพิ่มทุนประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือ เน้นการอบรม สัมมนา ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แบบเข้มข้น

จะเห็นได้ว่า สภาพการใช้หลักสูตร และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ควรมุ่งศึกษาไปถึงผู้บริหาร และครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ โดยตรง กล่าวได้ว่า การที่จะนำหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ผู้บริหาร และครูผู้สอน จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารหลักสูตร การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการดำเนินการสอนเป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรต่อไป